

ἡσθενήσαμεν, ἀλλέως δὲν θέλομεν στέρξει διόλου νὰ ἵστρευθῶμεν. "Αν δὲ τοῦτο δὲν ἦναι ἡ μεγαλητέρα μωρία καὶ ἀναισθησία, τί ἄλλο εἶναι;

Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΡΗΞΙΣ ΤΟΥ ΒΕΣΟΥΒΙΟΥ.

[Τὸ ἐπόμενον δύρθρον ἔπειμψε μεταφράσας δ γνωστὸς εἰς τὴν πόλιν ταῦτην Ἱ. Ἰσιδωρίδης Σκυλίτσης.]

'Ἐπιστολὴ Πλινίου τοῦ νεωτέρου πρὸς τὸ ἔξαιρετον ἴστοριογράφον Τάκιτον, περιγράφουσα τὴν πρώτην γνωστὴν εἰς ἡμᾶς ἔκρηξην τοῦ Βεσούβιου, συμβάσαν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Τίτου, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις καταστήσασαν θῦμα τὸν μέγαν φιλόσοφον Πλίνιον.

ΖΗΤΕΙΣ νὰ σὲ ἐκθέσω τὰ περὶ τὸν θάνατον τοῦ θείου μου, διὰ νὰ δυνηθῇς, λέγεις, νὰ μεταβιβάσῃς αὐτὰ ἀκέραια εἰς τὰς ἐπελευσομένας γενεάς. 'Τηρευγνωμονῶσι διὰ τὸν σκοπόν. Βέβαια, καὶ ἡ αἰώνια μνήμη τῆς μάστιγος εἰς ἥν ὑπέκυψεν ὁ θεῖος μου μετὰ τοσούτων ἄλλων, καὶ τὰ συγγράμματά του αὐτὰ, ὑπέσχοντο ἀθανασίαν εἰς τ' ὄνομά του ἀλλ' εἰς τοῦ Τακίτου στίχος ἥδη ἔξασφαλίζει αὐτήν. Εὐτυχῆς ἐκεῖνος, εἰς τὸν δῆμον οἱ θεοὶ ἀπένειμαν τὴν δωρεὰν τοῦ πράττειν ἀξια συγγραφῆς, ἥ συγγράφειν ἀξια ἀναγνώσεως, ἀλλ' εὐτυχέστερος ὁ ἀμφότερα ταῦτα χαίρων. Τοιοῦτος ἥτον ὁ θεῖος μου. 'Ἐνδίδω λοιπὸν προθύμως εἰς τὴν αἴτησίν σου,—αἴτησιν, τὴν ὅποιαν ἄλλως τε ἥθελον παρακαλέσει.

"Ο θεῖος μου διῆγεν εἰς Μισηνὸν*, κυβερνῶν τὸν στόλον.

Τὴν 23ην Αὔγουστου, περὶ τὴν μίαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, ἐνῷ ἔξηπλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης του ἐμέλετα, ἀφοῦ κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐκειμήθη διὰ τινας στιγμὰς ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ ἐπιει νερὸν ψυχρὸν, ἀνέβη εἰς τὸν κοιτῶνά του ἡ μήτηρ μου, καὶ τὸν ἀναγγέλλει διὰ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκτείνεται νέφος τὶ παράδοξον κατά τε τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα. 'Ο θεῖος ἐγίρεται, μετεωροσκοπεῖ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόστασιν δὲν διακρίνει διὰ τὸ νέφος τοῦτο ἀνυψοῦτο ἐκ τοῦ Βεσούβιου. 'Ωμοιαζε μεγάλην πεύκην εἶχε τὴν κορυφὴν της, τοὺς κλάδους της. 'Τύπογειος ἄνεμος βέβαια ὥθει καὶ ὑπεστήριξεν αὐτὸν εἰς τὸν ἀέρα. 'Ἐφαίνετο δὲ ποτὲ μὲν λευκὸν, ποτὲ δὲ μέλαν, καὶ ἄλλοτε ποικιλόχρουν, κατὰ τὸν ἀστατον βαθμὸν τῆς ἐκ χαλίκων καὶ τεφρῶν πυκνῶσεώς του.

"Ο θεῖος μου ἡπόρησεν. ἔκρινε τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀξιον πλησιεστέρας θεωρίας. 'Αμέσως, Μίαν τριήρη, εἶπε, καὶ μὲν προσεκάλεσε νὰ τὸν συνοδεύσω, ἀλλ' ἐπροτίμησα νὰ μείνω, διότι εἰχον νὰ μελετήσω. 'Εξέργεται λοιπὸν μόνος, καὶ συμπαραλαβὼν τὰς δέλτους του, ἐπιβαίνει εἰς τὸ σκάφος.

"Ἐν τούτοις, ἐγὼ ἔξακολουθῶ τὴν μελέτην μου. Λούμοιαι, πλαγιάζω, πλὴν δὲν ἡδυνάμην νὰ κοιμηθῶ.

* Τὸ Μισηνὸν ἥτο πόλις μὲν χωρητικὸν λιμένα, πρὸς δυσμάς τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως παρέκειτο δὲ καὶ ἀκρωτήριον δρμάνυμον. Ιδε Στράβ. Σελ. 242-247.

'Ο σεισμὸς, διτις πρὸ τινων ἡμερῶν ἐκλόνει τὰ πέριξ προάστεια μέχρι τῶν πόλεων αὐτῶν, ἐσφοδρύνετο κατὰ πᾶσαν στιγμὴν. 'Εγείρομαι διὰ νὰ ἔξυπνίσω τὴν μητέρα μου, καὶ ἡ μήτηρ μου συγχρόνως εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνά μου διὰ νὰ μ' ἔξυπνίσῃ.

Κατέβημεν εἰς τὴν αὐλήν· ἔκαθισμαν. Διὰ νὰ μὴ χάνω δὲ τὴν ὥραν μου, διώρισα καὶ μ' ἔφερον τὸν Τίτον Λίβιον. 'Αναγινώσκω, σκέπτομαι, καὶ λαμβάνω ἀποσπάσματα, ὡς νὰ ἤμην εἰς τὸν θάλαμόν μου. Καρτερία ἥτον ἡ ἄνοια; 'Αγνοῶ ἤμην τοσοῦτον νέος*. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην φθάνει φίλος τις τοῦ θείου μου, ἐλθὼν πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν διὰ νὰ τὸν ἔδη. 'Ελέγχει τῆς μὲν μητρός μου τὴν ἀδράνειαν, ἐμοῦ δὲ τὴν θρασύτητα. Οὐδ' ἀνήγειρα κάνω τοὺς ὄφθαλμούς ἀπὸ τὸ βιβλίον μου. 'Ἐν τούτοις, αἱ οἰκίαι τοσοῦτον ἐκλονοῦντο, ὥστε ἀπεφασίσαμεν ν' ἀναχωρήσωμεν ἐκ τοῦ Μισηνοῦ. Περίτρομος ὁ λαὸς μᾶς ἡκούσθησε, διότι ὁ φόβος ἐνίστει τὴν φρόνησιν.

'Εξελθόντες τῆς πόλεως, ἐστάθημεν. Νέα τέρατα, νέαι φρίκαι! 'Εξ ἐνὸς μέρους, τὸ παράλιον ἀπαύστως ἐπλατύνετο, πλῆθος δὲ ἰχθύων ἀνύδρων ἐπαλλον ἐπ' αὐτοῦ. Ή ἀκτὴ συνεχῶς ἀπεσφενδόνιζε μακρὰν τὴν θυελλώδη θάλασσαν, ἐπαναπίπουσαν ἐφ' ἑαυτῆς. 'Εξ ἄλλου, ἀπὸ τὸ τέρμα τοῦ ὄριζοντος ἐπροχώρει ἀπέναντι ἡμῶν μέλαν τι νέφος, ἔγκυον σκοτεινοῦ πυρὸς, ἀπαύστως ἐκρηγνυμένου, καὶ πλατείας ἀστραπὰς ἐκπέμποντος.

'Ο φίλος τοῦ θείου μου ἐπανέρχεται τότε δρομαῖος. Διτρωθῆτε, μᾶς ἀνακράζει· τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησις τοῦ θείου σου, ἐὰν ξῆ, τοιαύτη ἡ εὐχὴ του, ἐὰν ἀπέθανε. —Τοῦ θείου μου τὴν τύχην ἀγνοοῦμεν, ἀπεκρίθημεν, καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας νὰ φροντίζωμεν! —Μετὰ τὸν λόγον μας τοῦτον ὁ Ἰσπανὸς ἀνεγέρησεν.

'Αμέσως ἡ νεφέλη πίπτει ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τοῦ πελάγους, καὶ τὸ κατακαλύπτει· μᾶς συσκιάζει τὴν νῆσον Καπρέας, καὶ τὸ ἀκρωτήριον Μισηνόν. Σῶσον σεαυτὸν, ἀγαπητέ μου οὐεὶ, ἐβόντεν ἡ μήτηρ μου· σῶσον σεαυτὸν, τοῦτο χρεωστεῖς, καὶ τοῦτο δύνασαι, ἐπειδὴ εἶσαι νέος· ἀλλ' ἐγὼ ἡ σωματώδης καὶ πρεσβύτερος ἀποθηνήσκω εὐχαρίστως, φθάνει νὰ μὴ γένων παραίτιος τοῦ θανάτου σου. —Μῆτέρ μου, μετὰ σοῦ ἡ σωτηρία. —Καὶ λαμβάνω τῆς μητρός μου τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὴν σύρω. —Ω νιέ μου, ἐλεγε κλαίουσα, σὲ βραδύνω.

'Η τέφρα ἡρχίζειν ἥδη νὰ καταπίπτῃ· στρέφω τὴν κεφαλήν· —πεπυκνωμένος καπνὸς, ὡς χείμαρρος πλημμυρῶν τὴν γῆν, ἐχύνετο πρὸς ἡμᾶς. Μῆτέρ μου, ἀς ἀφήσωμεν τὸν μέγαν δρόμον, κινδυνεύοντες νὰ καταπατηθῶμεν ἀπὸ τὸν κόσμον εἰς τὰ σκότη, ἀτινα μᾶς πλακόνουν. Μόλις παρεμπέσαμεν ἐκ τοῦ μεγάλου δρόμου, καὶ διεχύθη νῦξ, ἡ σκοτεινοτέρα τῶν νυκτῶν. Τότε ἥκουες μόνον θρήνους γυναικῶν, γόους παιδίων, κραυγὰς ἀνδρῶν, καὶ ἐν τῷ μάσω τῶν ὀλολυγμῶν καὶ ἄλλων ἐκφωνήσεων τῆς θλίψεως διέκρινες. —Πάτερ μου!

* Τότε ἥτο δεκαοκταετῆς μόνον.

—Γιέ μου! Ω σὺ, ἡ σύζυγός μου! —Διὰ τῆς φωνῆς μόνης ἀνεγγυώριξον ἀλλήλους. Αὐτὸς ἐταλανίζετο, ἔκεῖνος ἐλεεινολόγει τὴν τύχην τῶν οἰκείων του—οἱ μὲν ἐπεκαλοῦντο τοὺς Θεούς, οἱ δὲ ἡπίστουν εἰς τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν· πολλοὶ παρεκάλουν κατὰ τοῦ Θανάτου πάλιν θάνατον. Ἐλεγον διτὶ ἥδη ἐτάφησαν μετὰ τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου εἰς τὴν ὑστάτην καὶ ἀκεραίαν νύκτα, εἰς τὴν νύκτα τὴν αἰώνιαν.—Καὶ ἐν τούτοις, ὅποια ὁλέθρια διηγήματα! ὅποιοι φαντασιώδεις τρόμοι! ἡ φρίκη ἔσχογχονεν ὅλα, καὶ ὅλα τὰ ἐπίστευεν.

Ἐκεῖ, λάμψις τις διαπερᾶ τὰ σκότη—ἥτον ἡ τῆς πυρκαϊδὸς προσεγγικούσσης—ἀλλ’ ἵσταται, σβύνει· ἡ νῦξ διπλασιάζεται, καὶ μετὰ τῆς νυκτὸς ἡ βροχὴ τῆς τέφρας καὶ τῶν λίθων. Ἡναγκαζόμεθα ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ ἔγειρωμεθα διὰ ν' ἀποτινάξωμεν τὰ φορέματά μας. Νὰ τὸ εἶπω; Ἐν μέσω τῆς φρικαλέας ταύτης σκηνῆς, οὐδὲ εἰς καν γόρος ἔξηπλεθεν ἐκ τῶν χειλέων μου. Εἰς τὴν προσέγγισιν τοῦ θανάτου ἐπαργορούμην μὲ τὴν ἴδεαν, θνήσκει τὸ πᾶν!

Τέλος πάντων, ὁ πυκνὸς καὶ μέλας οὗτος καπνὸς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀραιοῦται εἰς ἄτμον. Ἡ ημέρα ἀνίσταται, καὶ ὁ ἥλιος, ἀλλ' ἀμαυρὸς καὶ ἄθλιος, ὅποιον συνήθως τὸν βλέπομεν εἰς τὰς ἐκλείφεις. Ὁποῖον τότε θέαμα ἐπαρουσιάσθη εἰς τὰ ἀμφίβολα καὶ τεταραγμένα ὅμρατά μας! Ὁλη ἡ γῆ τεθαμμένη ὑπὸ τέφραν, ὡς ἐν ὦρᾳ χειμῶνος ὑπὸ χιονά. Ἡ ὁδὸς ἔχάθη· ζητοῦσι τὸ Μισηνόν· τὸ ἀνευρίσκον·—ἐπιστρέφουσι· τὸ ἐπαναχτῶσι—διότι τρόπου τινὰ τὸ εἶχον ἔγκαταλείψει. Μετ' ὀλίγον ἐλάβομεν εἰδῆσεις περὶ τοῦ θείου μου. Φεῦ! δικαίως ἀνησυχοῦμεν περὶ αὐτοῦ.

Σὲ εἶπον διτὶ, ἀφοῦ μᾶς ἀφῆκεν, ἐπέβη εἰς τριήρη. Διευθύνθη πρὸς τὸ Ῥήτινον καὶ τὰ ἄλλα ἐπαπειλούμενα προσάστεια. Ὁλοὶ ἔφευγον ἐκεῖθεν· αὐτὸς εἰσέρχεται. Ἐν μέσω τῆς γενικῆς συγχύσεως θεωρεῖ προσεκτικῶς τὴν νεφέλην—κατασκοπεῖ ὅλα τὰ φαινόμενά της, καὶ βαθυτὸν ὑπαγορεύει εἰς γραφέα. Ἄλλ' ἥδη πυκνὴ καὶ πυρρὰ τέφρα κατεκάθητο ἐπὶ τῆς τριήρεως—ἡδη ἐπιπτον λίθοι τριγύρω, καὶ τὸ παράλιον ἐπληροῦτο ἀπὸ ὀλόκληρα τρήματα βουνοῦ. Ὁ θεῖος μου ἀμφιρρέπει, νὰ ἐπιστρέψῃ, ἡ νὰ σπεύσῃ πρὸς τὸ πέλαγος. Ἡ τύχη βοηθεῖ τὸ θάρρος, κράζει· στραφῆτε πρὸς τὸν Πομπωνιανόν. Ὁ Πομπωνὸς ἡτον εἰς τὰς Σταβιάς. Ὁ θεῖος μου τὸν εὑρίσκει τρέμοντα συστόλως—τὸν ἀσπάζεται, τὸν ἐνθάρρυνει, καὶ, διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὸν φίλον διτὶ αὐτὸς εἴναι ἀτάραχος, ζητεῖ λουτρὸν—ἐπομένως καθίζει εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ γενέται εὐθύμως—ἡ τοιλάχιστον, τὸ ὅποιον ἐπίστης εἰκονίζει τὸν χαρακτῆρά του, μ' ὅλην τὴν ἔνδειξιν τῆς εὐθυμίας.

Ἐν τούτοις, ὁ Βεσούβιος ἐφλέγετο πανταχόθεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς σκοτίας. Εἶναι χωρία ἐγκαταλελειμμένα, ἀτινα πυρπολοῦνται, ἔλεγεν ὁ θεῖος μου εἰς τὸ πλῆθος, διὰ νὰ τοὺς ἐμψυχώσῃ. Ἐπειτα πλαγιάζει καὶ ἀποκοιμᾶται. Ἐκοιμάτο τὸν

βαθύτερον ὑπνον, ὅτε ἡ αὐλὴ τοῦ οἴκου ἥρχισε νὰ πληροῦται τέφρας—αἱ ἔξοδοι ὅλαι παρεχώντων. Σπεύδουσι πρὸς αὐτὸν—τὸν ἔξυπνον. Ἐγείρεται—πλησιάζει τὸν Πομπωνιανὸν, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τῆς συνοδίας του, συσκέπτεται περὶ τοῦ πρακτέου. Νὰ μείνωσιν ἐντὸς τοῦ οἴκου; νὰ σπεύσωσι πρὸς τὴν ἔξοχήν; “Αν μείνωσι, πῶς ν' ἀποφύγωσι τὴν σχιζομένην γῆν; ἀν δὲ πάλιν φύγωσι, τὴν χάλαζαν τῶν λίθων; Προκρίνουσι τὸ τελευταῖον μέτρον, τοῦ μὲν πλήθους κυριεύθεντος ἀπὸ τὸν φόβον, τοῦ δὲ θείου μου πεισθέντος ἀπὸ τὸν ὄρθρον λόγον.

Ἐξέρχονται λοιπὸν ἀμέσως ἐκ τῆς πόλεως, καὶ πρὸς μόνην διαφύλαξιν καλύπτουσι τὰς κεφαλὰς διὰ προσκεφαλαίων. Παντοῦ ἄλλοι ἡ ημέρα ἀνεγεννᾶτο—ἔκει ὅμως ἔξηκολούθει ἡ νῦξ. Φρικώδης νῦν! τὴν ἐφωτίζειν ἡ φλογερὰ νεφέλη. Ὁ θεῖος μου ἡθέλησε νὰ πλησιάσῃ τὴν ἀκτὴν, καίτοι ἔξακολουθούσης τῆς θαλασσοδίης. Καταβαίνει, πίνει νερόν, διορίζει καὶ στρώνουν ὑφασμάτι επὶ τοῦ ὅποιου πλαγιάζει. Αἰφνιδίως φλόγες καυστικαὶ, προηγούμεναι ἀπὸ θειώδη τινὰ ὄσμην, λάμπουσι καὶ διώκουσι τὸ πλῆθος μακράν. Ὁ θεῖος μου, ἐπιστηριζόμενος εἰς δύναδούς, ἔγείρεται—ἀλλὰ πνιγεὶς ἀπὸ τὸν καπνὸν εὐθέως ἐπαναπίπτει—καὶ ὁ Πλίνιος ἐστι μετὰ τῶν τεθνηκότων!

Φιλαναγνῶστα, τὴν παραμονὴν τῆς ἐκρήξεως ταύτης, φυσιολόγοι ἀναβάντες εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Βεσούβιον, καὶ ἐν μέσῳ ἀνθέων περιπλανώμενοι, ἡρεύνων ἀν τὸ δρός τοῦτο ἥτον ἡφαίστιον!

‘Οποία διήγησις! αὕτη συγχρόνως μᾶς ἐκδέτει τὴν πρώτην γνωστήν μας ἐκρήξιν τοῦ Βεσούβιον, μίαν τῶν ἀξιοδακρυτόρων σκηνῶν, ἵνα τῶν ὀδυνηροτέρων θανάτων, ἵνα τῶν ἀτρομητοτέρων ἔρωτων τῆς μαθήσεως, ἵνα τῶν περικλεεστέρων πνευμάτων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ (ἔχεις μητέρα; εἰδε νὰ σὲ ζήσῃ ἐπεκτείνουσα τὴν εὐδαιμονίαν σου!) ἡ διήγησις αὕτη, λέγω, ἡ προεκτεθεῖσα ἐπιστολὴ Πλίνιον τοῦ νέου, ἡδύνατο περιπλέον νὰ σὲ παραστήσῃ πόσον ἔξαίσιον καὶ ἀγγελικὸν πράγμα εἶναι ἡ στοργὴ μητρὸς, ἔαν ἐστερεῖσο ἐνωρὶς τῶν ἀσπασμῶν τῆς ἰδικῆς σου.

ΤΩΝ ΜΑΤΑΙΟΦΡΟΝΩΝ Η ΕΚΛΟΓΗ.

Ο ΜΑΜΜΩΝΑΣ ἔχει δούλους πολλοὺς, διότι δίδει μισθὸν μετρητόν· ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἔχει ὀλίγους μαθητὰς, διότι ἡ ἀνταπόδοσις αὐτῶν εἶναι εἰς ἄλλην ζωὴν. Οἱ περισσότεροι προκρίνουσι κάλλιον νὰ ἀποσταλθῶσι, μετὰ τὸν Ἰσμαήλ, λαβόντες μικρὰ τινὰ δῶρα, παρὰ νὰ περιμένωσιν, ὁμοῦ μὲ τὸν Ἰσαάκ, διὰ τὴν κληρονομίαν· προτιμοῦν νὰ λάβωσι τὴν μερίδα των εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, παρὰ νὰ περιμένωσι κληρονομίαν διαφυλαττομένην εἰς τοὺς οὐρανούς. Τ' ἀνάξια των πνευμάτων κράζουσι μετὰ τοῦ Ἡσαῦ, “Τί μᾶς ὡφελοῦσι ταῦτα τὰ πρωτοτόκια;” Ολίγοι εἶναι οἱ ἔχοντες πνευμάτα ἡρωϊκὰ ὡς ὁ Μωϋσῆς, οἵτινες ἐμποροῦν νὰ καταφρονήσωσι τοὺς θησαυροὺς τοῦ παρόντος κόσμου, διὰ